

Ομιλία στο Συνέδριο
“Δημόσια Διοίκηση και Ανάπτυξη”
της Εταιρίας Ελληνοευρωπαϊκών Μελετών
Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης,
10 / 3 / 2006

Κυρίες και κύριοι,

Παίρνοντας ως αφορμή την τιμητική πρόσκληση που μου έγινε από την Εταιρεία Ελληνοευρωπαϊκών Μελετών θα ήθελα να πω, για να μπορούμε στο θέμα κάπως θεμελιακά, ότι η προσπάθεια της χώρας μας είναι ένας συνεχής αγώνας να καλύψει την **ιστορική καθυστέρηση** απέναντι στην υπόλοιπη Ευρώπη. Αυτό το μεγάλο κενό υστέρησης, χρονικό, ουσιαστικό κλπ ονομάστηκε κατά περιόδους με διαφορετικό τρόπο:

- Η Αριστερά στη 10ετία του '40 μετά τον εμφύλιο πόλεμο το ονόμασε **Βαριά Βιομηχανία στη χώρα μας**.
- Ο Κωνσταντίνος ο Καραμανλής το είπε **προσανατολισμό στη Δύση**.
- Ο Ανδρέας Παπανδρέου το είπε **αλλαγή**.
- Ο Κώστας Σημίτης το είπε **εκσυγχρονισμό**.

Όλες αυτές οι έννοιες απευθύνονταν στο ίδιο πράγμα, στο ίδιο πρόβλημα, είχαν το ίδιο περιεχόμενο, ακριβώς για να μπορέσουν να καλύψουν το τεράστιο αυτό κενό.

Θα βάλω ένα κριτήριο για να δούμε αν η χώρα μας, παρά τις τεράστιες προόδους των τελευταίων ετών που είναι αναμφισβήτητες - και πρέπει κανείς να εθελουφλεί σε απίστευτο βαθμό από εμπάθεια, πράγμα που περισεύει στη χώρα μας, για να μην το δέχεται - έχει πορεία ουσιαστική που να μας οδηγεί σύντομα στις χώρες εκείνες, που μπορούν να ονομάζονται σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη. Αν έχουμε ενταχθεί δηλαδή ουσιαστικά σαν αντίληψη και σαν λειτουργία στην Ευρωπαϊκή κοινότητα ή παραμένουμε ακόμα μία τριτοευρωπαϊκή ή τουλάχιστον μια βαλκανική χώρα.

Εγώ δεν θα μπω ούτε σε δείκτες, ούτε στη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης, ούτε στους ρυθμούς της οικονομικής ανάπτυξης, ούτε στο τεράστιο, ούτως ή άλλως, δημοσιονομικό χρέος της χώρας, ούτε σε μια σειρά άλλα προβλήματα, που μας αποκλείουν απ' την Ευρωπαϊκή Ένωση και απ' την Ευρώπη γενικότερα. Ένα κριτήριο υπάρχει. Αν στην Ελλάδα έχουμε κατακτήσει αυτό που λέμε **ουσιαστική δημόσια συζήτηση**. Αν τα προβλήματα βγαίνουν στο μείντανι και αποτελούν αντικείμενο συζήτησης, επεξεργασίας και με έναν στοιχειώδη τουλάχιστον τρόπο μπαίνουν σε μία διαδικασία επίλυσης. Αν υπάρχουν στην Ελλάδα αυτό που λένε οι Αγγλοσάξονες κρατικοί λειτουργοί, που ασχολούνται με τις κρατικές υποθέσεις, οι “statesmen” ή έχουμε περιφερόμενους πολιτικάντηδες είτε στο επίπεδο της πολιτικής τάξης της χώρας ή στα παρακάτω επίπεδα, οι οποίοι δεν οργανώνουν ή δεν συμβάλλουν στη δημόσια συζήτηση - και επομένως δεν προκύπτουν συμπεράσματα - αλλά οργανώνουν αυτό που λέμε **δημόσια βαβούρα**, με όλη αυτή τη σαχλαμαροειδή κατάληξη, την οποία βαφτίζουμε δημόσια ουσιαστική συζήτηση.

Πορευόμαστε με ένα τρόπο που υπαγορεύεται από τις διάφορες συγκυρίες ή τις πιέσεις των πραγμάτων ή αντιλήψεις που έχουν να κάνουν με το ότι προσαρμοζόμαστε κάθε φορά μόνο όταν ερχόμαστε σε καταστάσεις αναγκαστικής προσαρμογής και κινδύνου.

Το λέω αυτό, γιατί στη χώρα μας χρειάζονται - επιτέλους - νέα ακροατήρια. Δεν γίνεται. Κι εγώ θα ήθελα να σας ευχαριστήσω γιατί σήμερα μου έγινε πράγματι τιμή. Εγώ δεν πηγαίνω να ξέρετε - και το βλέπετε - σε τέτοιες εκδηλώσεις. Πηγαίνω σε εκδηλώσεις με μοναδικό κριτήριο να γίνει δημόσια συζήτηση σε ζητήματα, τα οποία να τίθενται επί τάπητος.

Αλλά αυτά έχουν μία προϋπόθεση κι εγώ το ρωτάω πάντα. **Θα υπάρχει τηλεόραση μέσα; Αν υπάρχει τηλεόραση, τελειώσαμε.** Εγώ δεν συμμετέχω. Και αν ήξερα ότι θα υπήρχε τηλεόραση σήμερα, αμφιβάλλω εάν θα είχα παραστεί. Αν ήταν δημόσια τηλεόραση δεν θα είχα πρόβλημα, αλλά δεν μπορεί να νομιμοποιείται συνεχώς ο κατεδαφισμός της δημόσιας συζήτησης, τον οποίο τουλάχιστον εγώ προσπαθώ στο μέτρο που μπορώ, το ασήμαντο, την απόλυτη μετριότητά μου, να παλέψω.

Το πρόβλημα, βασικά, δεν έχει να κάνει με την τηλεόραση, γιατί η τηλεόραση γενικότερα έχει και θετικές πλευρές. Έχει να κάνει με το πώς μεταβαλλόμαστε όλοι μας σε **επικοινωνιακές καρικατούρες** κάθε φορά για να πούμε την ατάκα ή να πούμε χιλιοειπωμένα πράγματα, βαρετά, επαναλαμβανόμενα δεκάδες φορές και να φύγουμε από δω για να πάμε Παρασκευή βράδυ σε κάποια ταβέρνα και να έχουμε μία συνέχεια...

Όμως η πραγματική δημόσια συζήτηση στην Ελλάδα είναι ένα είδος **κρυφού σχολείου**. Γιατί υπάρχουν πυρήνες που σκέφτονται, που αγωνιούν, που νιώθουν ποια είναι τα προβλήματα, που θέλουν να μπουν σε διαδικασίες πραγματικής μετάλλαξης στις λειτουργίες της χώρας. Που θέλουν να αντιμετωπίσουν τις εστίες παθογένειας και όχι να κάθονται να συζητούν και να κλαίνε σαν μοιρολογίστρες Μανιάτισσες γύρω από τα συμπτώματα αυτής της παθογένειας - καλή ώρα όλα αυτά τα οποία ακούσαμε από τους πραγματικά εξαιρετικούς ομιλητές σήμερα - δια μίαν όμως ετέρα φοράν και επιπλέον άλλη μία την οποία θα κάνω εγώ τώρα σε λίγο...

Θα ήταν λοιπόν πάρα πολύ χρήσιμο να γίνει μία συζήτηση πάρα πολύ καλή και ουσιαστική με ερωτήσεις οι οποίες θα είναι απελευθερωμένες, για να μπορούμε να πούμε μερικά πράγματα πιο ουσιαστικά. Συγχωρέστε μου αυτή την εισαγωγή την οποία όμως κρίνω πάρα πολύ σημαντική.

Τώρα ας επικεντρωθούμε στο θέμα μας, κυρίες και κύριοι.

Στις χρόνιες αυτές παθογένειες της Δημόσιας Διοίκησης δεν θα αναφερθώ. Η κακή ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών όσον αφορά τις λειτουργίες τους, η χαμηλή παραγωγικότητα, η γραφειοκρατική δυσκαμψία, η αυθαιρεσία, η διαφθορά είναι φαινόμενα τα οποία όλοι μας με ευκολία διαπιστώνουμε. Και με την ίδια ευκολία τα αποδοκιμάζουμε. Όταν όλοι λίγο-πολύ **θεωρούμε εαυτούς ανυπαίτιους** γι' αυτή την κατάσταση, εφόσον οι ευθύνες δεν εντοπίζονται αλλά διαχέονται σε μεγάλο πολιτικό εύρος και χρονικό βάθος. Γιατί είναι γεγονός ότι τα φαινόμενα αυτά δαιμονίζονται και αναπαράγονται από καταβολής του ελληνικού κράτους με τη συνενοχή ή την ανοχή πολιτείας, πολιτών, κοινωνίας και επιχειρηματιών.

Από το φαινόμενο της διαφθοράς δηλαδή γιατί απαλλασσόμαστε; Υπάρχει ένας που είναι διεφθαρμένος κι ένας που διαφθείρει. Και συνήθως αυτός που διαφθείρει έχει και μεγαλύτερη ευθύνη - κι ακόμα μεγαλύτερη όταν γίνεται **κήνσορας ηθικής** - από υπαλλήλους, που φίλησαν - και ξέρετε τι φίλησαν - σε πολλές περιπτώσεις για να διοριστούν. Αυτά, μέχρι να γίνει αυτός ο εξυγιαντικός νόμος, ο νόμος Πεπονή, που ήταν νόμος εξυγίανσης όχι της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά του δημόσιου βίου της χώρας και ως ένα βαθμό απαλλαγής από το πλιάτσικο και την εμπορία συνειδήσεως.

Τι ήταν; Πώς μπαίνουν; Και επιρρίπτουμε ευθύνες σε ανθρώπους που με ποδοπατημένη συνείδηση διορίσαμε και διόρισε η πολιτική τάξη της χώρας στο δημόσιο;

Θέλω να πω, λοιπόν, ότι τα φαινόμενα αυτά, ανεξάρτητα από το ποσοστό ευθύνης του καθενός και παρά την κοινή δυσφορία και αποδοκιμασία, συμβαίνουν. Δυστυχώς το πρόβλημα αυτό επιτείνεται, γιατί σ' αυτό τον τόπο τις περισσότερες φορές εμείς οι πολιτικοί επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας, όπως είπα προηγουμένως, στη **συμπωματολογία των προβλημάτων και αγνοούμε τα ίδια τα προβλήματα**. Καλλιεργούμε έτσι τη **λαγνεία της μυθοπλασίας** γιατί μας διακατέχει η **φοβία του πολιτικού κόστους**. Και πιστεύουμε ότι μ' αυτό τον τρόπο μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα των καιρών και του τόπου, να συνάγουμε τα μηνύματα του μέλλοντος και να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις της νέας εποχής. **Κοροϊδεύουμε το λαό, κοροϊδεύουμε και τους ίδιους μας τους εαυτούς.**

Βεβαίως, μπορούμε να αναφερθούμε σε πολλές και πρακτικότερες λύσεις που μπορούν να διευκολύνουν την καθημερινότητα του πολίτη ή της επιχείρησης που ζει και κινείται στα πλαίσια του ελληνικού κράτους. Αυτά όμως όλα θεωρώ ότι είναι **παρηγοριά στον άρρωστο**. Το αυτονόητο και αναγκαίο και παράλληλα υπερβολικά δύσκολο εγχείρημα, το οποίο πρέπει επιτέλους να μας απασχολήσει είναι αυτό που αποκαλώ - και δεν το κάνω για πρώτη φορά - **εσωτερική μεταρρύθμιση**. Δηλαδή, η **αλλαγή νοοτροπιών, συμπεριφορών, ψυχικής και πνευματικής στάσης όλων μας απέναντι στο πρόβλημα**.

Για να το πω διαφορετικά, αν και είναι χιλιοεπιπαιμένο αλλά τόσο αληθινό. Η **μεταρρύθμιση είναι θέμα πολιτισμού και παιδείας**. Γιατί φοβάμαι ότι η μεγαλύτερη ζημία που έχει γίνει σ' αυτό τον τόπο τα τελευταία χρόνια είναι το πέρασμα νοοτροπιών που κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η **ευκολία**.

- *Εύκολο χρήμα, κομπίνα.*
- *Εύκολη δουλειά, διορισμός.* Γενιές ολόκληρες μεγάλωσαν μ' αυτό το παραμύθι του προσάτη και την ελπίδα της επαγγελματικής αποκατάστασης δια του διορισμού.
- *Εύκολο κέρδος, έλλειψη ανταγωνισμού.* Είναι πεδίο που δεν αφήνει άμοιρους ευθυνών και τον επιχειρηματικό κόσμο της χώρας συνολικά στον τρόπο λειτουργίας του.

Αν μου επιτρέψετε να χρησιμοποιήσω μια πιο αγοραία έκφραση, είναι η **λογική της αρπαχτής** που τείνει να γίνει το νεοελληνικό όνειρο, "να πιάσουμε εμείς την καλή κι ασ πάνε να ρημάξουν όλα".

Θέλω όμως σ' αυτό το σημείο να είμαι απόλυτα σαφής. Η εσωτερική μεταρρύθμιση για την οποία μιλάω δεν έχει καμία σχέση με τις **ερασιτεχνικές ακροβασίες που γίνονται διαχρονικά σε κυβερνητικό επίπεδο**. Και φέρνω ως παράδειγμα, μιας και ο φίλος μου - γιατί έχω και προσωπική σχέση - ο Προκόπης Παυλόπουλος, ο σημερινός Υπουργός Εσωτερικών, όταν εγώ ήμουν Υπουργός Εσωτερικών ήταν αντίστοιχα τομεάρχης, μία συνέντευξη που είχα δώσει στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ το 1998 και είχα κάνει μία δήλωση ογκώδη - ήμουν σε οίστρο εκείνη την ημέρα - και είχα πει "πάμε σε επανίδρυση του κράτους". Και όταν κατάλαβα ότι είπα μια μπαρούφα δεν ξαναμίλησα από τότε ποτέ, τίποτε. Και όταν τώρα λέγεται επανίδρυση, τι σημαίνει επανίδρυση του κράτους; Δεν υπάρχει. Επανίδρυση του κράτους; Το κράτος ένα είναι. Ιδρύθηκε μετά τη συμφωνία των τριών ναυάρχων στη μάχη του Ναβαρίνου και έκτοτε ισχύει. Ούτε μπορεί να καταργηθεί, ούτε μπορεί να επανιδρυθεί το ελληνικό κράτος.

Εκείνο που πρέπει να επανιδρύσουμε είναι νοοτροπίες, πρακτικές, συμπεριφορές που έχουν να κάνουν μ' αυτά τα οποία επιδιώκουμε να βελτιώσουμε για να καλύψουμε την ιστορική διαφορά που σας είπα από τις άλλες προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Αντίθετα, συνεχίζουμε έτσι να λέμε κουβέντες οι οποίες είναι γενικές.

Και μάλιστα μου είπε, “κοίταξε μη με κατηγορήσεις ποτέ” μου λέει “γιατί σου έχω στημένη τη συνέντευξη της Καθημερινής”. Πού να το πω εγώ βέβαια ξανά ή και να κατηγορήσω; Διότι πρώτος έβαλα το λίθο. Κάνοντας λοιπόν κριτική στον εαυτό μου θέλω να πω ότι συχνά γοητευόμαστε από φράσεις ωραίες, τις πετάμε, καθαρίσαμε, το είπαμε και λύθηκε το πρόβλημα της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και της λειτουργίας της ελληνικής πολιτείας.

Απαιτεί σχέδιο λοιπόν και στρατηγική, επιμονή και υπομονή και πάνω απ’ όλα ένα πράγμα. Πάντοτε, μέσα απ’ τη δημόσια συζήτηση, πρέπει να **αναδεικνύεται η πραγματικότητα και η αλήθεια στους συμπολίτες μας**. Και επαναλαμβάνω αυτό που είπα, πρέπει να δημιουργήσουμε στη χώρα μας συστηματικά, μεθοδικά, επίπονα, καινούρια ακροατήρια και τα ακροατήρια δεν τα δημιουργεί μόνο η πολιτική τάξη της χώρας αλλά και άλλες ηγεσίες, οι οποίες πρέπει να έχουν και έχουν ευθύνη σ’ αυτή τη χώρα, όπως είναι η πνευματική και η ακαδημαϊκή ηγεσία του τόπου. Η θρησκευτική αλλά και η συνδικαλιστική ηγεσία του τόπου. Κάθε μία με τα ακροατήρια της. Δεν είναι μόνο τα ακροατήρια των προγραμμάτων, ούτε τα ακροατήρια που απευθύνονται σε ένστικτα, αλλά έχουν να κάνουν με δρόμους καινούριους που πρέπει να πιστοποιούνται, γιατί είναι δυνάμεις τεράστιας επιρροής.

Αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε όλα αυτά που με δέος είδαμε προηγουμένως, πρώτα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τι θέλουμε να αντιμετωπίσουμε. Πρέπει να ξεκαθαριστεί μια για πάντα και να γίνει συνείδηση σε όλους μας ότι το **παρόν σύστημα άλωσης και λεηλασίας του κράτους δεν είναι πλέον βιώσιμο. Όπως δεν είναι βιώσιμη και η παρούσα κατάσταση απίσχνανσης των ζωτικών δυνάμεων του έθνους μέσα από το χειρότερο κεφαλικό φόρο, που είναι το δημόσιο χρέος, για το οποίο δεν μιλάει κανείς**. Κι αν υπάρχουν κάποιον, που μιλάμε και το τονίζουμε, εγώ προσωπικά λίγο απέχω από το να χαρακτηριτώ γραφικός.

Γνωρίζουμε όλοι ότι είμαστε η χώρα με το υψηλότερο δημόσιο χρέος στον κόσμο. Και ότι πληρώνουμε 4 τρις δρχ. τόκους απ’ αυτά που εισπράττονται κάθε χρόνο από την Εφορία, αντί να πάνε είτε στη **χάραξη κοινωνική πολιτικής, ανάπτυξης, βελτίωσης δομών**, στο ένα, στο άλλο, πηγαίνουν σε κείνους που μας δανείζουν, στα μεγάλα οικονομικά σπίτια του κόσμου.

Με την ίδια ευκολία όταν λαμβάνονται μέτρα έρχεται σύμπασα είτε η νεοελληνική λαϊκή δεξιά, είτε η προοδευτική δεξιά, είτε η φιλελεύθερη σοσιαλδημοκρατία, είτε δεν ξέρω και εγώ τι άλλο με την ευκολία που μπαίνουν οι ετικέτες στον τόπο μας, να λέμε ότι όλα αυτά είναι κακά πράγματα, “εμείς με τον πολίτη” και άλλα τέτοια. Λες και αναφέρεται κανείς όταν μιλάει για δημοσιονομική πειθαρχία, όταν κάνει κανείς δημόσιο νοικοκυριό στα οικονομικά του - που είναι προϋπόθεση για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής και ανάπτυξης - στο 40-50% των μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων. Γιατί αυτούς βάζουμε μπροστά αυτοί οι οποίοι πουλάνε λαϊκισμό και δημαγωγία συστηματικά στη χώρα μας σε όλα τα πεδία. Και ξεχνάμε ότι τα ύποπτα για φοροδιαφυγή εισοδήματα είναι τα μεσαία και πάνω εισοδήματα.

Βεβαίως, για τους λαϊκιστές οποιοδήποτε μέτρο νοικοκυροσύνης είναι μέτρο λιτότητας. Ας καθίσουμε όμως να την αναλύσουμε, τι σημαίνει λιτότητα στη χώρα μας; Κι αν τελικά υπάρχει λιτότητα, όταν έχουμε ρυθμούς ανάπτυξης οι οποίοι προέρχονται από πραγματική παραγωγικότητα ή από διαμορφωμένους τζίρους που προέρχονται από τα υψηλά ελλείμματα του δημόσιου ή, τώρα τελευταία, του ιδιωτικού τομέα, όταν γεννώνται αφειδώς καταναλωτικά δάνεια, που δίδονται από τις Τράπεζες οι οποίες έχουν υπερκέρδη και με ένα υψηλό επιτόκιο πάνω από 15%, εν τέλει για να καλύψουν το ρίσκο εκείνων που δεν μπορούν να ανταποκριθούν και φτάνουν, όπως είπαμε, στα 63 δις δρχ. στη χώρα μας.

Όλα αυτά τα λέω όχι για να μπω στο οικονομικό πεδίο. Γιατί εδώ γίνονται διάφορες συζητήσεις και μιλάμε με πολύ ευκολία για θέματα που έχουν να κάνουν με την **παραοικονομία**. Ποιος δημιουργεί την παραοικονομία; Την παραοικονομία τη δημιουργεί η κακή μεν Δημόσια Διοίκηση, η οποία όμως είναι προϊόν μιας ολόκληρης λογικής που δεν αφορά μόνο τους δημοσίους υπαλλήλους.

Και βέβαια έχουμε πάντα την εύκολη λύση - και την έχουμε κάθε φορά - **κατάργηση** - λέει - της **μονιμότητας**. Και είναι η μεγαλύτερη απάτη και το μεγαλύτερο ψέμα στη

μεταπολεμική ιστορία της χώρας. Γιατί δεν υπάρχει μονιμότητα στο Ελληνικό Δημόσιο. Είναι ψέμα. Πόσο μάλιστα συνταγματικά κατοχυρωμένη. Πού το λέει το Σύνταγμα; Να μου πει ένας. Να φέρει το Σύνταγμα και να πει ότι λέει ότι όποιος διορίζεται στο Δημόσιο δεν απολύεται, ότι είναι μόνιμος. Το Σύνταγμα μιλάει για ένα πράγμα. Η μονιμότητα δεν έχει να κάνει με το δημόσιο υπάλληλο. Έχει να κάνει με τη Διοίκηση. Η Διοίκηση είναι μόνιμη στην Ελλάδα. Ο δημόσιος υπάλληλος, αν είναι ανεπαρκής, αν είναι διεφθαρμένος, αν είναι επίορκος, αν αδιαφορεί περί την υπηρεσία, αν δεν είναι αποδοτικός μπορεί να απολυθεί. Πάρτε να δείτε τον δημοσιοϋπαλληλικό μας κώδικα, είναι από τους αυστηρότερους σε όλη την Ευρώπη. Απλώς δεν εφαρμόζεται. Και δεν εφαρμόζεται με ευθύνη της πολιτικής τάξης της χώρας. Διότι αναπαράγεται μέσα από ένα πελατειακό σύστημα. Διότι όταν διορίζει κάποιον για να κάνει εμπόριο ψήφων, μετά με ποια λογική θα τον απολύσεις επειδή είναι αδιάφορος; Μα τον διόρισες για να είναι αδιάφορος. Γιατί δεν σε ενδιαφέρει να ενδιαφέρεται για τη Δημόσια Διοίκηση.

Η μονιμότητα, με χαρακτηριστικό την ισοβιότητα στα συστήματα αυτά, στο Σύνταγμα συγκεκριμένα, υπάρχει μόνο για την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας του Δικαστή, όπου λέει ότι ακόμα και αν καταργηθεί η θέση, πχ. 5 θέσεις στο Ανώτατο Δικαστήριο, αυτοί που είναι ενταγμένοι εκεί θα παραμείνουν αυτομάτως μιας και είναι σε θέσεις προσωποπαγείς. Ενώ, προσέξτε να δείτε το μύθο, με τους δημοσίους υπαλλήλους δεν ισχύει αυτό. Αν, φερ' ειπείν, στο Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης - το λέω επειδή είμαι στη Θεσσαλονίκη - ή στο Οικονομικών, δεν ξέρω, σε οποιοδήποτε, καταργηθούν 100 θέσεις γιατί περισσεύουν, το Σύνταγμα λέει ότι οι υπάλληλοι που υπηρετούν, δεν παραμένουν. Φεύγουν κι αυτοί. Τυπικά δεν θα φύγει κανένας, θα πάει κάπου αλλού, έτσι;

Εδώ είναι η συμφωνία. Αποφασίζεις για ζητήματα, τα οποία έχουν να κάνουν με την απόδοση και τον έλεγχο της Δημόσιας Διοίκησης, αφού δημιουργήσεις όμως τις προϋποθέσεις πρώτα να τα αντιμετωπίσεις χωρίς τη νοσηρή αλληλεγγύη και τις πολιτικές πατρωνίες ακόμα και για βαριές περιπτώσεις. Αυτό είναι ένα κεντρικό ζήτημα, γιατί έγινε και εμπόριο με αυτό εσχάτως, όπου όλοι προστρέξαν και, σαν τους μάγους που βγάζουν τα λαγουδάκια απ' το καπέλο, το λύσανε το πρόβλημα: “να αρθεί η μονιμότητα”.

Το άλλο που θα ήθελα να πω είναι ότι η συνείδηση της πραγματικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η χώρα, η συνείδηση του αδιεξόδου προς το οποίο κινείται είναι ένα πρώτο καθοριστικό βήμα. Είναι η βάση στην οποία θα μπορέσει να εδραιωθεί μια πραγματικά μεταρρυθμιστική πολιτική. Και όταν λέμε μεταρρύθμιση, εννοούμε μεταρρύθμιση. Μεταρρύθμιση δεν είναι τα μερεμέτια. Μεταρρύθμιση δεν είναι τα χατίρια. Μεταρρύθμιση δεν είναι τα πασαλείμματα. **Μεταρρύθμιση σημαίνει σχέδιο** στις αποφάσεις, σχέδιο για το πού πας τον τόπο και αποφάσεις. Και βεβαίως να συγκρούεσαι γι' αυτές και να μην καταλαβαίνεις τίποτα. Δεν είναι διευθετησούλες, για να μπορούμε να αγοράζουμε πολιτικό χρόνο. Και δυστυχώς αυτό το πράγμα, η ευκολία με την οποία συναναπνέουμε έννοιες στη χώρα μας που δεν έχουν καμία σχέση με το πραγματικό περιεχόμενο, είναι μια αρρώστια η οποία δυστυχώς διατρέχει διαχρονικά, πέρα από κάποιες εξαιρέσεις, συνολικά το πολιτικό μας σύστημα.

Είναι προφανές, κυρίες και κύριοι, ότι όλα αυτά που σας ανέφερα παραπάνω καμία σχέση δεν έχουν με τη στεγνή διαχείριση μιας πραγματικότητας, ούτε πρόκειται για μικροαλλαγές και προσαρμογές, όπως είπα. Αντίθετα, μιλάμε για την ανάγκη μιας εκ βάθρων ανατροπής σκέψης και βολεμάτων που ισχύουν εδώ και 10ετίες στη χώρα μας. Δεν είναι να το λέμε. Είναι να το κάνουμε. **Η σύγκρουση θα είναι αναπόφευκτη τα επόμενα χρόνια και εγώ αυτό το πιστεύω βαθύτατα. Το ζήτημα είναι ποιοι μπορούν να το διαχειριστούν. Κι αυτοί που θα το διαχειριστούν πρέπει να έχουν βαθιές πολιτικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις να το κάνουν.** Θα υπάρξει κατά την άποψή μου σύγκρουση των δυνάμεων της αναγέννησης και της δημιουργίας με τις δυνάμεις της συντήρησης που θέλουν τη χώρα δέσμια των μικρών και μεγάλων συμφερόντων. Και αν μου πείτε, ποιοι είναι αυτοί που είναι της αναγέννησης και ποιοι που είναι της συντήρησης, για να το συζητήσουμε εδώ μέσα; Εγώ προκαλώ την Εταιρεία Ευρωπαϊκών Μελετών Θεσσαλονίκης να κάνουμε μια συζήτηση ποιοι είναι...

Διαφορές ιδεολογικές υπάρχουν. “Το τέλος της πολιτικής” και όλα αυτά που λένε είναι παραμύθια. Ισχύουν σ’ όλο τον κόσμο διαχρονικά. Απλώς εδώ αρνούμαστε να συζητήσουμε επί θεμάτων που είναι αυτονόητα και που προσδιορίζουν το αντικειμενικό συμφέρον. Γιατί το **αντικειμενικό συμφέρον δεν μπορεί να είναι δύο. Ένα είναι. Αλλιώς δεν είναι αντικειμενικό. Είναι αυτονόητο για κάθε χώρα. Να το κάνουμε.** Αλλά όσον αφορά δυνάμεις συντήρησης και προοδευτικότητας, ξέρετε, δεν έχει να κάνει με κόμματα και παρατάξεις, έχει να κάνει κυρίως με άλλα πράγματα. Θα σας πω χαρακτηριστικά, ο Ροκάρ όταν ήταν Πρωθυπουργός στη Γαλλία είχε πάει - το έχω ξαναπεί αυτό - ένα βράδυ στη γαλλική εθνοσυνέλευση, είχε ανεβεί στο βήμα και τους είχε πει, **“προοδευτικοί και συντηρητικοί όλων των κομμάτων, καλησπέρα σας”**. Έτσι. Θέλοντας να δώσει ένα στίγμα ότι και στη Γαλλία της ιδεολογίας, της φιλοσοφίας, της προοδευτικότητας, της πρωτοπορίας, υπάρχουν δυνάμεις συντήρησης, που δυστυχώς είναι οριζόντιες πολλές φορές και δεν φτάνουν οι ετικέτες, πρέπει να το αποδεικνύεις στην πράξη τι είσαι και τι δεν είσαι. Και με πρωτοβουλίες στα αυτονόητα, στη μάχη αυτή. **Το άστρο το λαμπρό της ιδεολογίας υπάρχει για κάθε κόμμα** και δεν μπορεί κανένας αυτό να το καταργήσει. Είναι αντίληψη, ιδεολογία ζωής, φιλοσοφία, είναι κάτι βαθύτερο κι έχει να κάνει και με τον πολιτισμό βεβαίως. Γιατί μπορεί να δηλώνεις ότι είσαι κάτι και η καθημερινή συμπεριφορά σου να είναι άλλη.

Κυρίες και κύριοι, εγώ θα ήθελα να φύγω λίγο απ’ αυτά και να πάω σε ένα λίγο πιο πρακτικό πρόβλημα. Μιλάμε για την καταπολέμηση και την προσπάθεια αντιμετώπισης της γραφειοκρατίας στη χώρα μας που είναι προϊόν, είναι αποτέλεσμα οικοδομημένο όλης αυτής της διαχυμένης αντίληψης της οργανωμένης ανευθυνότητας και της οργανωμένης ανοργανωσιάς με την οποία λειτουργεί το ελληνικό κράτος, παρά, σας είπα, τις τεράστιες προσπάθειες που έγιναν - κι εγώ δεν θέλω να είμαι άδικος - και γίνονται τα τελευταία χρόνια.

Εμένα μου έκανε καλή εντύπωση, εφόσον είναι αληθή και δεν έχω λόγους να αμφιβάλλω, αυτά που είπε ο Γενικός Γραμματέας. Αυτά τα μικρά που - εγώ σας έβλεπα τώρα - δεν τους δώσατε και πολύ σημασία. Εμένα μου έκαναν καλή εντύπωση, αν είναι έτσι. Αλλά στο ακροατήριο ακούστηκαν κουραστικά, γιατί είναι τεχνοκρατικά. Εδώ γοητευόμαστε όταν ακούμε ωραίες κουβέντες. Όμως απαιτείται δουλειά μυρμηγκιού για ν’ αλλάξουμε και θέλει και επιμονή και θέλει και συνέχεια. Πολύ φοβούμαι - γιατί το έχουμε δει το έργο - ότι αν φύγει ο σημερινός Γενικός Γραμματέας - εγώ δεν θα έχω προλάβει να του αποδώσω εύσημα, τώρα άκουσα, δεν ξέρω αν είναι αλήθεια, μακάρι να είναι, θα το χαιρόμουν - μπορεί να έρθει άλλος και να πει “σιγά τώρα, δεν χρειάζονται αυτά”, πάνε, φύγανε. Τα έχουμε δει και επί κυβερνήσεώς μας. Με τις απλές αλλαγές, όχι Υπουργών, αντίστοιχων Γενικών Γραμματέων που βάζαμε ο καθένας κάθε φορά από την προσωπική του φρουρά. Αυτά δεν γίνονται πουθενά. Και πρέπει να τα επισημαίνουμε.

Θα ήθελα να συνεχίσω την τοποθέτηση μου - επιτρέψτε μου - με ένα σημαντικό θέμα. Στην υστέρηση αυτή που αντιμετωπίζουμε ακόμα, σας είπα, ως κράτος και ως κοινωνία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και η καθυστέρηση υιοθέτησης των σύγχρονων τεχνολογιών στη χώρα μας. Δεν θέλω να πω τίποτε άλλο. Θέλω να επικεντρωθώ εκεί. Η ελληνική κοινωνία εισέρχεται στη νέα εποχή παλεύοντας για να **ξεφύγει από τα όρια του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού. Η υστέρηση αυτή της χώρας μας οφείλεται και αυτή σε παγιωμένες λάθος αντιλήψεις που διαπερνούν το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας. Το κράτος, αλλά και το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών, αντιμετωπίζει το διαδίκτυο και τις νέες τεχνολογίες ακόμα δυστυχώς σαν ένα εξωτικό φρούτο, ξένο προς αυτόν, το οποίο καλείται να δοκιμάσει χωρίς να θέλει και να το καταλαβαίνει γιατί χρειάζεται να το κάνει. Και ο μόνος λόγος που τελικά το δοκιμάζει είναι για να πει ότι εκσυγχρονίστηκε.**

Θα σας πω ένα παράδειγμα. Το 1994 ήμουν Υπουργός Οικονομικών και κάναμε τότε τις μεγάλες αλλαγές στη λειτουργία του Υπουργείου Οικονομικών. Κάναμε νέες Υπηρεσίες, τα ελεγκτικά κέντρα, τα ΣΔΟΕ, τους οικονομικούς επιθεωρητές, τη σχολή για την οποία είμαι πολύ υπερήφανος, την περίφημη Σχολή του Υπουργείου Οικονομικών. Τότε προσπαθήσαμε λοιπόν να αναπτύξουμε το TAXIS για πρώτη φορά, να του δώσουμε διάσταση. Άμα δεν έχεις ένα οργανωμένο πληροφορικό σύστημα στο Υπουργείο Οικονομικών, τι μπορείς να κάνεις; Είναι δυνατόν να έχεις μια σύγχρονη Υπηρεσία

δημοσιονομική, χωρίς να είναι μηχανοργανωμένη; Χωρίς να βάλεις σύγχρονα συστήματα ελέγχου διασταυρώσεων, προφίλ φορολογουμένου, κλπ; Και το αναπτύξαμε. Εγώ έβλεπα όμως ότι υπήρχε μία πολύ μεγάλη απόσταση ανάμεσα στο οργανωτικό σχήμα, στη νέα τεχνολογία και στο ανθρώπινο δυναμικό. Το μεν ένα προσπάθησα να το αντιμετωπίσω με τη δημιουργία της Σχολής του Υπουργείου Οικονομικών, το άλλο με το περιεχόμενο της σύγχρονης αντίληψης στη λειτουργία του Υπουργείου. Έψαξα λοιπόν και βρήκα τι να κάνω. Να έρθουν να μας δώσουν την εμπειρία τους από το περίφημο IRS της Αμερικής. Φαντάζομαι το ξέρετε, είναι η περίφημη φορολογική υπηρεσία των ΗΠΑ, η μόνη που αντιμετώπισε τους γκάγκστερ και έβαλε τον Αλ Καπόνε μέσα. Είναι ένα κραταιό σύστημα απ' το οποίο δεν ξεφεύγει κανένας, άριστα μηχανοργανωμένο, με μία αντίληψη ενσωμάτωσης όλων των σύγχρονων συστημάτων, για να μπορούν να παρακολουθούν τα πράγματα. Έκανα λοιπόν μια σύμβαση με το αμερικανικό δημόσιο και τους έφερα εδώ. Στον 1,5 μήνα ήρθαν και μου λένε “φεύγουμε”. “Γιατί φεύγετε, ρε παιδιά;” Εγώ είχα δώσει εντολές να τους παρέχουν κάθε εξυπηρέτηση και βοήθεια. Λέει, “όπου πάμε μας κερνάνε καφέ και δεν μας λείει κανένας τίποτα”. Είχανε κλεισμένα μυστικά και ντοκουμέντα. Δεν τους δίνανε. Γιατί; Προσέξτε, στην αρχή εγώ νευρίασα πάρα πολύ και ενοχλήθηκα, διότι καταλάβαινα αυτό που καταλαβαίνετε κι εσείς. “Σιγά τώρα μην αφήσουμε το βασίλειό μας από το οποίο κλπ, κλπ, για να δώσουμε στοιχεία.” Ξέρετε τι ανακάλυψα στο τέλος; Ήταν ο φόβος που είχαν.

Μπορεί να ήταν αυτό σε κάποιους, έτσι; Μην τα ισοπεδώνουμε. Δεν είναι όλοι ανέντιμοι οι υπάλληλοι στην Ελλάδα. Είναι λάθος αυτό που λέγεται. Γιατί, το ότι φτάσαμε ως εδώ, δεν το οφείλουμε στους πολιτικάντηδες μόνο. Δεν τα φτιάξαν οι πολιτικοί. Δεν τα φτιάξαν οι κατά καιρούς περνώντας. Υπάρχει ένα σύστημα στην Ελλάδα. Αυτό που όλοι το λοιδορούμε. Δημόσια Διοίκηση. Κάποιοι δουλέψανε διαχρονικά και με όλες τις κυβερνήσεις για να μπορούμε εμείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό που ονομάζουμε γραφειοκρατία.

Φεύγω λοιπόν απ' αυτό. Ήταν ο φόβος στο καινούριο. Να ενσωματώσουν, και μάλιστα στο '94 ακόμα, τις σύγχρονες τεχνολογίες και να αλλάξουν έναν ολόκληρο τρόπο ζωής σε θέματα τα οποία ήταν ιδιαίτερα περίπλοκα. Όλα αυτά είναι καιρός να αλλάξουν και με τις νέες τεχνολογίες μόνο μπορεί να γίνει αυτό που λέμε υπέρβαση. Η υπέρβαση που χρειάζεται η Ελλάδα για να καταστεί ελκυστική σ' ένα στυγνά ανταγωνιστικό περιβάλλον, να τις αποδεχθεί ως θεμελιώδες συστατικό δόμησης ενός σύγχρονου αποτελεσματικού κρατικού μηχανισμού. Να αποδεχθεί τις νέες τεχνολογίες ως εγγυητή της εύρυθμης λειτουργίας του και ως μοχλό ανάπτυξης της εγχώριας επιχειρηματικής δράσης. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αποτελέσουν συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χώρα μας, αρκεί να μη μείνουμε στις ανακοινώσεις. Πρέπει να το νοιώσουμε.

Ένα άλλο εξίσου σημαντικό πεδίο σύγκρουσης είναι αυτό, κυρίες και κύριοι, της χωρίς έλεος αποκέντρωσης. Αποκέντρωση δεν είναι διοικητικό σύστημα όπως το παρουσιάζουμε. **Αποκέντρωση είναι βαθιά φιλοσοφική πολιτική και πολιτισμική έννοια. Αποκέντρωση σημαίνει ότι φτιάχνεις πεδία ευθύνης, όχι πεδία εξουσίας** - επειδή έχουμε ακόμα το γονίδιο του αγά και του αφέντη από παλιά - για να γίνουν όλοι Δήμαρχοι.

Όπως ίσως ξέρετε εγώ είμαι τώρα υπεύθυνος στο ΠΑΣΟΚ για να αναζητώ τους υποψηφίους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μου έλεγε λοιπόν κάποιος, “έχω ένα όνειρο στη ζωή μου, θέλω να βγω δήμαρχος. Θέλω”, μου λέει, “να είμαι στην εξέδρα στην παρέλαση της 25^{ης} Μαρτίου.” Λοιπόν, μ' αυτό εξέφραζε κάτι ο άνθρωπος, εξέφραζε ειλικρινώς τις επιθυμίες του. Ήταν ειλικρινής, εγώ τον εκτίμησα πάρα πολύ, τον κέρασα και καφέ ύστερα.

Όμως, κυρίες και κύριοι, η αποκέντρωση είναι αποκέντρωση ευθύνης. Έχουν γίνει σημαντικά βήματα αποκέντρωσης στην Ελλάδα, αλλά δεν είναι αποκέντρωση αυτό που γίνεται. Εδώ πρέπει αυτό να ολοκληρωθεί, όπως είναι σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Τα άλλα είναι μισά πράγματα. Τι αποκέντρωση; Εδώ στη Θεσσαλονίκη που είστε, γιατί κι εγώ δεν είμαι Αθηναίος, Ηπειρώτης είμαι και μάλιστα από περιοχή που έχει μεγάλες υστερήσεις σε σχέση και με σας και δεν έχει κανένα πλέγμα κατά του Αθηνοκεντρικού κράτους, αποκέντρωση σημαίνει να μη ξεφεύγουμε από τα προβλήματα ακόμα κι εκείνα για τα οποία έχουμε εμείς ευθύνη, δίνοντάς τα στο Αθηνοκεντρικό κράτος και μ' αυτό να ζυμωνόμαστε. Ωραία. Αποκέντρωση τα πάντα. Και να μην είναι οι Δήμαρχοι και οι Νομάρχες ταχυδρόμοι των μεταβιβαστικών δαπανών και άμα έχουμε και καμία ανεπάρκεια

να φταίει κάθε φορά η Κεντρική Κυβέρνηση, όπως βλέπω τώρα τα της Ν.Δ. Καλά να πάθει ή κι εμείς καλά να πάθουμε δυο φορές, όταν λέμε “Τι θέλετε; Αυτό; Αυτό.”

Η αποκέντρωση δημιουργεί συνειδήσεις. Λένε άλλοι “όχι, εμείς πρέπει να έχουμε κεντρικό κράτος, διότι μ’ αυτό αποκεντρώνουμε τη διαφθορά”. Δηλαδή, υπάρχει διαφθορά εδώ, την έχετε, και θέλετε να την αποκεντρώσετε; Αυτό είναι; Μα η αποκέντρωση είναι και το μεγαλύτερο κοινωνικό πεδίο, αυτό που λέγανε, είναι “social control”, κοινωνικού ελέγχου. Μπορεί να περιορίσει κι αυτά τα φαινόμενα διαφθοράς, σε συνδυασμό βέβαια με τις νέες τεχνολογίες. Ζητάμε λοιπόν ένα κράτος που θα εκχωρήσει το σύνολο σχεδόν των λειτουργιών στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκτός των επιτελικών, όπως συμβαίνει σε όλη την Ευρώπη, μηδὲ και των Βαλκανικών χωρών εξαιρουμένων, και να λειτουργεί πλέον ως συντονιστής και εγγυητής της εύρυθμης αποκεντρωμένης λειτουργίας τους.

Το μέγεθος αυτό του εγχειρήματος - μην το ακούτε έτσι - είναι τεράστιο και οι δυσκολίες είναι μεγάλες. Οι απαντήσεις σε απλά ερωτήματα, όπως από πού ξεκινάμε ή με ποιο τρόπο ξεκινάμε δεν είναι προφανείς. Πρόκειται για μια μεγάλη πολιτική και κοινωνική επένδυση που δεν έχει άμεσα αποτελέσματα, αλλά παρέχει οφέλη διάχυτα, σταθερά, μακροχρόνια και πολύτιμα. Και βέβαια θα συναντήσει προβλήματα, όπως την έλλειψη πόρων για την εισαγωγή νέων ιδεών και καινοτομιών ή την αντίσταση της παγιωμένης αντίληψης στην αλλαγή. Βασική προϋπόθεση αυτής της επιτυχίας είναι η **σταθερή πολιτική βούληση**. Θέλει βολонταρισμό κάθε μεταρρύθμιση. Θέλει σχέδιο, θέλει υποπρογράμματα, θέλει παρακολούθηση. Μεταρρύθμιση δεν είναι ένας νόμος που τον πάμε στη Βουλή, τον ψηφίζουμε και παραμένει ανενεργός, όπως χιλιάδες, στο Εθνικό Καποδιστριακό Τυπογραφείο.

Θέλει λοιπόν προσπάθεια όλων μας που θα αντιμετωπίσει τις αντιδράσεις, που συνεχώς θα δυναμώνουν και θα πληθαίνουν. Για να βαδίσουμε, κυρίες και κύριοι, στη νέα εποχή με διαφορετικό τρόπο απ’ αυτόν με τον οποίο πορευόμασταν μέχρι τώρα, αυτό που προέχει είναι να κινητοποιήσουμε και να κινητοποιήσει η ίδια η κοινωνία - δεν είναι μόνο ζήτημα, όπως είπα, της πολιτικής τάξης της χώρας - όλες τις **υγιείς δυνάμεις του τόπου που υπάρχουν και είναι πολλές**, ώστε να περάσουμε το μήνυμα και να βγάλουμε την κοινωνία μας από την αδράνεια.

Σας ευχαριστώ πολύ.

** Το Civilitas.GR και ο «ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» προτίθενται να απομακρύνουν το κείμενο αυτό από την Ιστοσελίδα τους, εάν η αναδημοσίευσή του προσβάλλει κεκτημένα πνευματικά ή εμπορικά δικαιώματα (info@civilitas.gr)*